

SAMOBORSKI LIST

1. u Knjižnica kr. sveučilišta — ZAGREB

GODINA XXXVIII.

U SAMOBORU, 15. OŽUJKA 1941.

BROJ 6.

«Samoborski List» izlazi 1. i 15. u mjesecu — Pretplata sa poštarinom na cijelu godinu iznosi 30.- din. — Inozemstvo 60.- din. — Pojedini broj 1.50.- din. — Uprava i uredništvo: Livadićeva 2. — Vlasnik i odgov. urednik S. Šek.

Oglase prima uprava prema cjeniku. — Za oglase, koji se više puta uvrćuju, daje se znatan popust. — Rukopisi se ne vraćaju. — Tisak: SAMOBORSKE TISKARE Slavko Šek, Samobor, Livadićeva ulica broj 2.

Smotra „Seljačke Sloge“ u Samoboru

U lipnju ove godine ima se u Zagrebu u povodu jubilarinoga euharistijskog kongresa održati velika smotra Seljačke Sloge. Tim povodom priređuje Seljačka Sloga za svojim brojnim ogranima diljem hrvatskih krajeva lokalne smotre, kako bi se izabrao što bolji i karakterističniji materijal i kako bi se na onoj glavnoj smotri u Zagrebu nastupilo sa što boljim uspjehom.

Prva takova smotra održana je, dne 2. ožujka u Samoboru i na njoj su sudjelovali ogranici Seljačke Sloge iz našega kotara. U svemu je nastupilo 8 ogranaka. Smotru je otvorio narodni zastupnik Fabijan Lenard, koji je naglasio, da se ovakvim smotrama iskazuje rječanje na naše neumrle učitelje braću Antuna i Stjepana Radića, a zahvaljujući našem vodi Dru Mačku, mi ipak unatoč ratnih zapletaja i dok se svi oko nas nalaze u ratnom vrljenju, možemo eto, da pjevamo naše stare narodne pjesme.

Smotru je vodio kotarski prosvjetni povjerenik Franjo Horvat. Ponašnije

je nastupio ogranak iz Male Jazbine, koji je otpjevao pjesmu: «Imala sam braca dragog» te odigrao kolo. Iza toga zlijedio je nastup ogranka iz Bestovja sa dvije pjesme: «Zorja, moja zorja» te «Jela prela tri venca zelena». I taj ogranak otplesao je jedno karakteristično kolo. Zatim je ogranak iz Rokitja otpjevao: «Vedro nebo» te «Pasel mi se, pasel jelen».

Ogranak iz Male Rakovice pjevao je također dvije pjesme: «Zibala Jane detića» te «Bell se, beli grad» i otplesao kolo. Zbor iz Gradne otpjevao je: «Celo leto z dragum šćem» te «Došlo nam je pismo gore od cesara». Ogranak iz Vrbovca, koji je nastupio kao i ogranak iz Bestovja po prvi puta, pjevao je: «Oj jabuka zelena» te «Stoji nam polje široko», te otplesao kolo. Seljakinje iz Luga otpjevale su: «Sijala zam baršula» te otplesale dva kola. Poznati ogranak iz Otruševca, koji je već nastupao i u Zagrebu otpjevao je jednu kopačku i jednu nabožnu pjesmu te ubrao naročiti pjesak.

Sve pjesme kod svih prisutnih, kojih je bio veliki broj (dvorana «Hrvatskog Doma» bila je dupkom puna) pobudile su živo zanimanje te su ogranici bili nagrađeni pljeskom i cdobravljanjem.

Naročitu pozornost i pažnju proizveli su naši ogranici na slušače etnologi je zagrebačkog sveučilišta, koji su na smotru došli pod vodstvom priznatog stručnjaka sveuč. profesora Dra Gavazzia, kao i na slušače zagrebačkih učiteljskih škola, koji su — njih oko 150, došli na smotru pod vodstvom svojih nastavnika i nastavnica.

Smotru je završio govorom kot. povjerenik Gospodarske Sloge Ivan Razum, koji je svoje riječi upravio školskoj omladini, želeći joj, da bi sa ove prve smotre odnijela najbolji utisak, a danas-sutra, kad dođe na svoj položaj, neka svi ostanu čvrsto uz narod i neka ga još jače kulturno podignu.

Za cijelo vrijeme trajanja smotre akademski slikar prof. Babić sačinjavao je crteže lijepih narodnih nošnja našega kraja u kojima su pojedini ogranici nastupili.

Sjednica trgovišnog zastupstva

(dne 3. ožujka 1941.)

Sjednici predsjedava trg. načelnik Regović Viktor, zapisnik vodi bilježnik Blažić Mirko.

Od zastupnika prisutni su: Urli, Šaldarić, Prebeg, Hercog, Novak, Bišćan Antun, Budi Jos., Ivančak Fr., Vrbančić Josip.

ADAPTACIJA ŠKOLSKE ZGRADE

Načelnik izvješćuje da je građevni odbor Banske vlasti odobrio adaptaciju školske zgrade. Popraviti bi se imali podovi, prozori, vrata i klozeti.

U ovu školsku zgradu, koje iz higijenskih razloga, radi toga što je na sjevernoj strani a i što je premalena, pa nije osobito pogodna za školu, ne isplati se mnogo investirati. Neka se popravi samo najnužnije, a osobito tre-

ba poraditi na tome da Samobor dođe do nove školske zgrade.

S ovim je pitanjem povezana i prodaja «Šikave», pa bi se ovi novci morali za sada plodonosno uložiti u nekretnine ili zemljište do njihove upotrebe za gradnju škole.

Za nabavu novog podesnog sajmišta trebalo bi kupiti zemljište, a sadanje prodati.

Zast. Prebeg predlaže da se opć. zemlja nigdje ne proda i kupuje drugdje za sajmište, već da se novac od prodane «Šikave» uloži u gradnju nove školske zgrade. Makar se ista stavi sa mo pod krov, a poslije se sukcesivno može dogotoviti.

Ovaj prijedlog podupiru i zastupnici Novak i ing. Urli, ali treba prije izposlovati dozvolu za gradnju i nacрте.

Zaključuje se adaptacija stare školske zgrade i da se ubožnica dogotovi.

ELEKTRIČNA CENTRALA

Načelnik izvješćuje, da je poslovoda električne centrale izjavio da mu preostaje premalo vremena za uređenje same mreže. Naročito ističe, da su nekoja kućna brojila manjkava, te ne pokazuju pravi potrošak struje.

Nekoji vodovi morali bi se izmijeniti, jer su radi vlage neuporabivi.

Trebalo bi mu dati pomoć za inkaso i čitanje brojila, da može posvetiti više brige mreži i vodovima.

Načelnik predlaže, da se inkaso povjeri jednom redaru tako dugo dok se Strmoli vrati sa vojne vježbe. — Prima se.

Načelnik izvješćuje, da je čitavo poslovanje trgovišne općine po bancnim izaslanicima pregledano i u redu pronađeno. — Prima se na znanje.

DAVANJE ZEMLJIŠTA U ZAKUP

Minko Colov ponovno podastire molbu da mu se od livade «Presek»

dade u najam 5 rali na 6 godina za uređenje vrta i polja za kulturu povrtnjaka.

Nakon dulje debate zaključuje se većinom glasova, da se daje 5 rali livade »Preseke« vrtljaru Colovu.

RAZNO

Zvonar sv. Mihalja Juraj Tkalčić molio da mu se povisi nagrada za dužnost zvonara. — Molba se ne uvažuje.

Načelnik izvješćuje, da je vojni carar zatražio, da mu općina daje u zakup ili proda oko 5 rali opć. zemljišta.

Zastupstvo zaključuje, da je ovom zahtjevu nemoguće udovoljiti, s razloga što Samobor i orako imaju premalo obradivog zemljišta za prehranu svojih općinara.

Bilježnik Blažinić izvješćuje o naredbi oživljanja aprovizacije za Samobor, koja se mora provesti u svakom mjestu gdje je sjedište sreskog načelnika. Čita pravilnik o aprovizaciji koja će kod nas biti protegnuta na cijeli kotar.

Pravilnik se prihvaća a u odbor kome je predsjednikom načelnik a zamjenik podnačelnik, bira se od zastupnika Novak i Šošarić Milan a iz građanstva sreski šumar Matijašević, Žitković Đuro i Čipek Stjepan.

U nadzorni odbor Turk Milan i Radmilović Drago.

Dr. Franjo Kocuvan

Zdravstveni savjetnik Banske vlasti preminuo je u Zagrebu u 61. godini života.

Dr. Kocuvan se rodio u Samoboru kao sin kotarskog liječnika Dra Franje Kocuvana. — Gimnazijske nauke je pohađao u Zagrebu a medicinske u Innsbrucku i Grazu.

U Innsbrucku je bio predsjednik hrvatskog studentskog društva »Velet«. Poznat je bio ne samo kao vođa studenata, nego i kao izvrstan mačevalac, pa nije zazirao ni od čestih dvoboja u sporovima, koje su izazivali studenti drugih narodnosti.

Poslije završenih nauka dr. Kocuvan je službovao kao liječnik u pokrajini, te je kao kotarski liječnik stekao simpatije i poštovanje naroda, prema kojemu je bio pravi dobrotvor.

Brinuo se ne samo za zdravlje naroda u kraju u kom je službovao, nego je sudjelovao i u javnom radu, kojemu je bio cilj da se seljački narod podigne ekonomski i prosvjetno.

Zatim je iz pokrajine bio pozvan na rad Banske uprave, a onda Banske Vlasti, gdje je kao vrstan stručnjak i zvestrano naobražen čovjek radio na rješavanju mnogih delikatnih pitanja našega javnog zdravstva, kao i liječničkih staleških pitanja.

Kod mnogih skupština, anketa i konferencija zastupao je zdravstveni odjel Banske Vlasti, te se u svojim govorima isticao velikim bogatstvom znanja i iskustva, sa jasnim pogledima i

zdravim nazorima. Radio je mnogo i na civilnoj zaštiti i svim problemima, koji su s time u vezi, pa je u tu svrhu proučio sav znanstveni materijal u tom pogledu.

Posljednjih godina Dr. Kocuvan je živio tiho i povučeno, te sav svoj život i rad koncentrirao na medicinsku znanost i socijalna pitanja u vezi sa javnim zdravstvom. Zbog svog opsežnog znanja i rijetke čestitosti bio je opće poštivan i cijenjen u krugovima liječnika i ostalih javnih radnika.

Ostavlja majku gđu Ružicu Kocuvan, udovicu Dragicu rođenu pl. Treščec-Branjku te dvije sestre, gđu Nevenku udovicu Toni Schlegla, te gđu Bojanu, udovicu Ing. Vukomanovića.

Sahranjen je na Mirogoju u Zagrebu. — Vrijednom pokojniku neka je lahka zemlja, a rastućoj porodici naše saučestel

OTVORENJE ČITAONICE U »HRVATSKOM DOMU«

Nastojanje odbora »Hrvatske pučke knjižnice i čitaonice«, koja je prošle godine proslavila 40. godišnjicu svog opstanka i rada, uspjelo je u toliko, da će se preseliti u prostorije »Hrvatskog Doma« i otvoriti rad čitaonice.

Na dva prijateljska sastanka, održana u gradskoj vijećnici na 13. veljače i 6. ožujka, zaključeno je, 62 građana pristupaju kao članovi. Već 1. travnja o. g. otpočinje rad čitaonice.

Čitaonica će se smjestiti u jednu sobu, a Knjižnica — na novo uređena i povećana — u drugu sobu. Glazba će također dobiti svoju posebnu sobu.

Dom će na taj način oživjeti i vršiti onaj svoj uzvišeni zadatak, da bude sklonište samoborskih društava, središte međudruštvenog života i rasadnik prosvjete i kulturnog napredka.

U sobi Knjižnice naći će stan i druga naša društva kao Hrvat. kulturno društvo »Napredak«, »Jadranska Straza«, Dobrov. vatrogasno društvo, pa i sama Zadruga »Hrvatski Dom«.

Članarina za čitaonicu dolata je čedna — iznosi mjesečno samo Dinara 10.—, a upisnina jednom za uvijek Din 5.—. Članovi čitaonice imaju ujedno pravo služiti se i društvenom knjižnicom.

Članovi samo Knjižnice plaćati će ulme članarine mjesečno Din 3.—. Za našu omladinu, napose za dake odredit će se posebno vrijeme za uporabu čitaonice i pogodovna članarina.

Molimo p. n. gg. građane, da se izvode upisati kao članovi. Cim bude veći broj članova, bit će tim više u čitaonici štampe, ljepši namještaj a članarina manja. Upisi se primaju u trgovini g. Šimca na glavnom trgu svakog dana.

MLADA MISA

Na blagdan sv. Josipa — 19. ožujka — prikazat će domaći naš sin vlad. g. novomislak Dragutin Biščan u župnoj crkvi svoju prvu svetu Misu u 10 sati prije podne. Prema starom obi-

čaju ispratit će mladomisnika župljani iz njegove roditeljske kuće u Livađićevoj ulici u procesiji u crkvu.

Župljani, napose sva domaća vjerska i kulturna društva umoljavaju se da se na Josipovo saberu do 1/2 10 sati kod kuće g. Golnera na raskršću Livađićeve i Obrtničke ulice i svrstaju u povorku uobičajenim redom. Ophod će s mladomislakom i svećenstvom krenuti u 1/2 10 sati glavnim trgom u župnu crkvu, gdje će odmah otpočeti prigodna propovijed a onda svečana sv. misa. Društva se umoljavaju, da dođu sa svojim barjacima.

Službu manuduktora vršit će domaći župnik i zač. kanonik preč. g. J. Kocijanić. H. P. D. »Jeka« pjevat će Försterovu Misu, dok će u ophodu naša Glazba »Hrvat. pučke knjiž. i čitaonice« svirati nabožne skladbe.

Cestitamo kao što g. mladomisniku, tako i njegovim vrijednim roditeljima i rodbini, uz želju, da bude svečanost prve sv. Mise svima na sreću vremenitu i vječnu kao što i svemu hrvatskom narodu.

PROSLAVA 1.300 GODIŠNJICE

Hrvati se spremaju da ove godine proslave uspomenu na one davne događaje, koji su za vijekove skrenuli tok naše narodne sudbine, t. j. prvih veza s kottičkom Crkvom, koja je naš narod privela svijetlu kršćanske vjere te mu pružila prve preduvjete njegova kulturnog nacionalnog i socijalnog razvitka.

Sva naša mjesta i gradovi na čelu sa Zagrebom, hrvatskom metropolom, živo se spremaju, da proslava tako važnih događaja, bude dostojna i po cijeli naš narod korisna.

I naš Samobor s okolnicom želi prirediti svečanu jubilejsku proslavu i to u mjesecu svibnju o. g. U tu svrhu sastat će se ovih dana zastupnici svih naših društava — građanskih i seljačkih — da složno i jednodušno prirede i izvedu proslavu.

Sprema se napose izvedba izvornog pučkog kazališnog komada »Sveti osvit Hrvatske« u dvorani »Hrvatskoga Doma«, a koji će izvesti naši najbolji kazališni dobrovoljci. Potanji raspored svečanosti, kako će ga zasnovati »Odbor«, bit će pravovremeno objavljen.

SKUPŠTINA

VATROGASNE ŽUPE SAMOBOR

održana je u nedjelju dne 2. ožujka 1941. u prisutnosti delegata svih 10 podružnih vatrogasnih društava.

Skupštinu je otvorio starješina Regović Franjo, a osim delegata bila je prisutna cijela župna uprava.

Na početku skupštine predložio je starješina da se pošalje brojavni pozdrav Vodi Hrvatskog naroda Dra Vladku Mačku i Hrvatskom Banu Dru Šubaljeću što je jednoglasno primljeno i brojavni odaslati.

Ovjerovljen je zapisnik prošlogodišnje glavne skupštine koja primljeno.

Starješina je podnio izvještaj o stanju vatrogastva u župi Samobor iz kojeg proizlazi da područna društva imadu sljedeći broj članova: Izvršujućih 261; utemeljiteljnih 515; pomažućih 114; počasnih 13 i podmlatka 11.

Od sprava imadu: Samobor 1 autotank štrcaljku, 1 motorni agregat, 1 parnu štrcaljku i 1 ručnu štrcaljku; — Bregana 1 ručnu štrcaljku; — Sv. Nedjelja 1 ručnu štrcaljku; — Rude 2 ručne štrcaljke; — Sv. Martin 1 ručnu štrcaljku; — Otok 1 motornu prenosnu štrcaljku; — Mirnovec 2 ručne prenosne štrcaljke; — Horvati 1 ručnu štrcaljku; — Rakov potok i Lipovac nemaju još sprava.

Požarna slučajeva u godini 1940. bila su 2, gdje su društva s uspjehom nastupila i obranila požarni objekt.

Vatrogasne domove imadu društva u Samoboru, Bregani i Sv. Martinu pod Oklćem, dok ostala društva takove nemaju već su sprave pohranjene u privatnim zgradama.

Tokom godine 1940. imala su društva župe 4 skupna nastupa i to: kod dočeka Nj. Vis. Namjesnika Pavla i Vođe Hrvatskoga naroda Dra Mačka, gdje je prisustvovala sa 103 člana; — 21. VII. 1940. kod dočeka Vođe Dra Mačka, gdje su nastupili sa 120 članova; — 30. VI. kod župske javne vježbe spojene sa proslavom 10-godišnjice opstanka Vatrog. društva Sv. Nedjelja, gdje je nastupilo 114 članova; — 8. IX. 1940. kod proslave 50-godišnjice opstanka društva Samobor sa 152 člana.

Prihvaćen je proračun sa prihodom od 3.677 Din 50 p, rashodom od 4.290 Din i manjkom od 612 Din 50 para.

Odobren je završni račun za godinu 1940. sa primitkom od 3.219 Din 25 para, izdatkom od 2.610 Din 75 p i ostatkom od 608 Din 50 para.

Kao delegati za skupštinu Vatrogasne Zajednice izabrani su starješina Regović Franjo i tajnik Bošnjak Stjepan.

Skupština je zaključena u 12 sati pjevanjem »Lijepe naše«.

BLAGOSLOV

BARJAKA TREĆEG REDA

Jedno od najstarijih vjer. društava u Samoboru — »Treći red sv. Franje« — dobilo je lijepi novi barjak. Izrađen je u obliku crkvene zastave na ljubičastoj tkanini, ukusno izvezen i urešen slikama, s jedne strane sv. Franje Az., a s druge slikom Sv. Ljudevita i sv. Elizabete.

Blagoslov barjaka obaviti će se u franjevačkoj crkvi na dan Sv. Josipa kod sv. mise u 1/2 sati. — Tko je izradio taj novi barjak? One iste neumorne i vješte veziljske ruke, koje su izvezle i barjak »Hrvatskog Sokola«, barjak Marijine kongregacije gospođa, zastavu Hrvatskih katoličkih muševca, Bratovštine Sroc Irušova, barjak Bratovštine sv. Ivana, krunu nebnice-baldašnin župske crkve H. d., H. d. — Ruke vrljoplovnice gospođa Gabrijele Bahovec.

Kako se god nastojalo pritažiti taj neobično veliki ručni rad, ipak će doći na vidjelo i pred širu javnost. Fotografisan više tog odličnog i usjetljiv-

kog rada doći će u veliki Album hrvatskih Marijinih kongregacija, koji će biti izdan u proslavu naše svete jubilejske godine.

VIJESTI . . .

HRVATSKI PROSVJETNI KLUB »SAMOBOR« U CHICAGU ILL.

Unatoč mnogim i teškim prometnim neprilikama ovaj klub naših domorodaca poslao je i ove godine za nabavu obuće i odjeće siromašnoj djeci naše škole 1.000 Din, a petorici nemćnih starica i staraca 500 Din u ime potpore. Nadareni zahvaljuju svojim dobrotvorima.

IZBORNE LISTINE

Nakon obavljene revizije i ispravka biračkih popisa imade kotar samoborecki svega 7.275 izbornika za Hrvatski sabor a 7.641 za Narodnu skupštinu.

Trgovište Samobor imade 782 izbornika za sabor a 853 za Nar. skupštinu, Podvrh 3.436 (3.529), Sv. Nedjelja 1.352 (1.473), Sv. Martin 1.705 (1.786).

REGISTRACIJA MOTORNIH VOZILA

Pošto će se registracija motornih vozila u najskorije vrijeme obaviti, pozivaju se svi vlasnici u koliko još do danas nisu uplatili, da uplate i to: paušalnu banovinsku trošarinu na pneumatik za godinu 1940. i 1941., putni fond za godinu 1941., te troškove registracije.

Ove uplate neka se podmire što je prije moguće, jer na dan registracije je nemoguće primiti uplate, a tko nebude uplatio prije registracije, ne će vozilo moći registrirati.

Uplate se primaju svakog dana kod ovog Sreskog načelstva.

U SPOMEN SMRTI DUKE ŠPANOVIĆA

U nedjelju dne 9. o. mj. održana je komemoracija Kotarske organizacije Hrvat. Seljačke Stranke za kotar Samobor.

Prostrana dvorana »Hrvat. Doma« bila je puna slušača, a prisustvovala je i obitelj pok. Španovića. Komemoraciju je otvorio nar. zastupnik Fabijan Leonard. Sa pjevanom »Bog nam je otac«, koju je pjevao Ogranak Seljačke Sloge iz Gradne završena je komemoracija.

Nakon toga pošla je Zaštita i ostali na grob pok. Španovića, te položili kitu cvijeća, a podpredsjednik Kotar. organizacije Razum Ivan sjetio se sa par toplih riječi pokojnika.

† ANA KUCIŠ rođ. HODNIK

supruža trgovca obućom u Karlovcu preminula je u 62 godini života.

Sahranjena je u Karlovcu. Pokojnica je bila kćerka našega sugrađanina g. Matije Hodnika. — Lahka joj zemlja!

† IVAN DRUSKOVIC

krojački obrtnik umro je dne 3. o. mj.

Sahranjen je u petak dne 7. o. mj. Do posljednjeg počivališta otpretilo ga je Oblasno-redničko društvo, Udruženja

obrtnika, bratovština Sv. Filipa i Jakoba te brojno građanstvo.

Pokojnik je bio marljiv i savjestan obrtnik, pa je uživao sveopće poštovanje. — Pokoj mu vječni!

OGRANAK SELJACKE SLOGE U LUGU

prireduje u nedjelju dne 16. o. mj. u »Hrvatskom Domu« kazališnu predstavu pod imenom: »Iz četrdesetosme«. To je pučki igrokaz iz zagrebačkog života. — Napisala Dr. Zdenka Smrekar. — Početak točno u 3 sata poslije podne.

AUTOBUSNO PODUZEĆE ZAGREB — SAMOBOR

Vozni red: Iz Samobora: u 7, 9, 13.45, 18.30 i 21 sat.

Iz Zagreba: u 8, 12.30, 14.45, 19.30 i 23.15 sati.

Stajalište u Zagrebu: Barthouov (Preradovićev) trg.

ČUVALISTE ČČ. SESTARA U SAMOBORU

davat će malu zabavicu sa svojom dječicom, pozivaju se gg. roditelji, prijatelji i dobročinitelji mališa.

Predstava će se davati u »Hrvatskom Domu« na Josipovo dne 19. ožujka u 4 sata poslije podne.

UPOZORENJE

Umcljava se gospodin, koji je na skijaškoj zabavi (Reduta) dne 25. II. zamijenio svoj crni šešir sa tuđim da ga izvoni promijeniti u trgovini g. Ervina Švera na Trgu Kralja Tomislava.

Odbor

PROMJENE VOZNOG REDA NA SAMOBORSKOJ ŽELJEZNICI

Od 1. siječnja 1941. stupaju na snagu sljedeće promjene zimskog voznog reda:

Na radne dane ukidaju se vlakovi: broj 56 koji polazi iz Zagreba u 10.15 do Susedgrada i vlak broj 57 koji polazi iz Susedgrada u 10.47 u Zagreb, te vlak broj 67 koji polazi iz Samobora u 20.40 u Zagreb svake subote i u oči blagdana. Ostalo nepromijenjeno.

Na nedjelje i blagdane polaze vlakovi: iz Zagreba u Samobor u 6.45, 8.15; 10.30; 14.00; 15.15; 19.00 i 20.35.

Iz Samobora u Zagreb: u 6.50; 8.20; 10.35; 14.05; 17.20; 19.05 i 20.40.

Prosvjeta

Izašla je »Sveta Cecilija« smotra za crkvenu glazbu sv. 6. sa mnogo stručnih članaka i glazbenim prilogom. — Izdaje Cecilijino društvo u Zagrebu, Kapitol br. 31.

Branimir Bratanić: »O smotrama hrvatske seljačke kulture«, donosi Mala Knjižnica Seljačke Sloge br. 7 — 8. Osnivač, izdavač i urednik je Rudolf Heroeg, Zagreb, Marulićev trg 13.

Karla Kolesarić: »Budenje«, igra u dva čina. Izdao »Hrvatski Radiša« kao svoj prilog akciji sa pobijanje nepismenosti u hrvatskom narodu.

Razne zanimivosti

ORIJASKI STROJ ZA PROIZVODNJU ALATA

NuĐ. Noviji njemački strojevi za proizvodnju alata predstavljaju danas već prave čijaše i oni su »živi« svjedoci nadasve plodne suradnje između strojne i elektro-industrije. Na tom području nije ni sam rat mogao dovesti do zastoja.

Tako je sada posred rata bez obzira na poteškoće, koje su u tom pogledu postojale već same po sebi, nastao u Njemačkoj novi strojni orijaš, kombinirani stroj za blanjanje i tokarenje, koji je izradilo düsseldorfsko poduzeće Schless, a električno opremilo berlinsko elektrotehničko poduzeće AEG. Sam strojni orijaš ima po 3 supporta za blanjanje i tokarenje, a povlačna mu snaga iznosi 26 tona.

Uz dužinu blanjanja od 8 m postiza vaju se stolne brzine od 36 m u minuti. Pokretni stol tog stroja tjeraju dva posebna motora od 100 KS uz 270 okretaja u minuti. Broj okretaja tih motora može se regulirati između 80 i 800 u minuti. Za pokretanje mnogobrojnih pogona stroja, stoji na raspolaganje 12 pogonskih motora s ukupnom snagom od 215 KS, a k tome pridolazi još i jedan Leonard-transformator.

Pažnje je vrijedno, da se taj stroj upravlja potpuno samostalno. Bizine rezanja i povlačenja natrag mogu se odijeljeno regulirati bez obzira na primjenjeni broj okretaja.

ELEKTRONSKI NADMİKROSKOP

Dobar mikroskop na svjetlo omogućuje raspoznavanje predmeta, koji su veliki 1/10.000 mm; dalje od toga ne pomažu ni najjače leće, budući da tu rama priroda valova svjetla postavlja neprekoračivu granicu i najboljem mikroskopu na svjetlo.

Da bi se dakle postiglo daljnje povećanje, moralo se poći novim putem: Zrake svjetla zamijenjene su elektronskim zrakama, a staklene leće električnim ili magnetskim poljima i na taj se način dobilo elektronski mikroskop, prozvan i nadmikroskopom, koji u velikoj premašuje sve do sada poznate mikroskope.

Elektronski nadmikroskop u AEG zavodu za istraživanja radi pomoću e-

lektronstatičkih leća za razliku od ostalih elektronskih mikroskopa, koji su opremljeni s elektromagnetskim lećama.

Električna leća ne troši praktično ništa struje i dozvoljava nadasve jednostavan način gradnje čitavog aparata, a dovod struje nije ništa komplikiraniji nego kod röntgenskog uređaja. Njegova snaga povećanja nije ništa manja nego 5 milijuntina milimetra, pa je prema tome 20 puta veća nego kod najboljeg mikroskopa na svjetlo.

Pomoću tog nadmikroskopa mogu se učiniti vidljivim već i pojednostil kod bakterija, što je naročito važno za pobijanje bacila opasnih zaraza, ali on jednako tako posreduje i nove spoznaje na fizikalno-kemijskom i metalografičkom području.

Jedna slika prikazuje »AEG-elektronski nadmikroskop«, a druga bakteriju, koja upravo izlazi iz svog ovojca (Bacillus tertius).

TRAJNI OSIGURAC STRUJE

Kratki spoj i njegove neugodne posljedice poznati su svima. Kuća leži u mraku, tražimo svjetiljku, šibice ili svijeću i kod toga ljuštio psujemo.

»AEG-Elfa automat«

Da bi ljudi izbjegli gubitak vremena, nepotrebnu srdžbu i neprestane iz-

datke za pričuvne osigurače struje (Sicherunge), konstruiralo je poznato poduzeće AEG mali »Elfa-automat«, koji je poput svakog običnog osigurača stavlja na električnu uru.

Trkav osigurač uopće ne pregori, a u slučaju kratkog spoja samo iskoči njegovo crveno dugme u znak, da kod rasvjete nešto nije u redu. Čim se odnozna grjeljka ukloni, pritisne se na odnočno dugme i svijetlo opet gori, glazalo se grije i radio svira...

POJAČALO ZA ANTENE

Svaki radicarparat mora se priključiti na dobru i propisnu antenu, ako se želi imati besprikoran prijem. Sada je poduzeće Telefunken kao novost na području antena konstruiralo malo pojačalo za kratkovalne antene, koje omogućuje postavljanje zajedničkih antena za područje kratkih valova od 5-20 MHz, kao i za normalnu duljinu valova od 15-1.500 MHz.

Ta nova spravica je dvostepensko aperiodično visokofrekventno pojačalo za pojas frekvencije od 60-15 m, a može se spojiti i s pojačalom antene za pojas frekvencije od 2.000-200 m.

Oba pojačala ukopčavaju se u seriji i njihovom se pomoću postizava znatno pojačanje cjelokupnog prijema. Energija u anteni podesteterostručuje se na taj način u dosegu od 5-20 MHz.

Poduzeće Telefunken konstruiralo je nadalje posebni uređaj za ukapčanje antene, koji bez svakih drugih mjera omogućuje svakovremeni prelaz s kratkog na normalni val. Taj uređaj se ugrađuje u posebnu kućicu, koja se montirati može izvan čelične antene.

Kako se dakle vidi, radiotehnika sve više usavršuje mogućnost dobrog prijema, pa tako stoji do samih slušača, da se zaista i okoriste s tim mogućnostima i da na taj način svom prijemu pruže sve potrebno, kako bi u svakom pogledu mogao besprikorno raditi kao pravi posrednik između slušača i ostalog svijeta.

T.Pd.

CELOFAN U PRAKTIČNOM ŽIVOTU

NuĐ. Celofan je danas već manje više poznat svima. Te fine, tanke i poput kristala prozirne listiće susrećemo na svakom koraku u životu, a u nebrojeno smo se prilika već i sami uvjerali, da su zaista veoma čvrsti, da su nepromočivi čak i u vodi i da ih se dobro i korisno može upotrijebiti u najraznovrsnijim prilikama.

Danas, jedva kojih dvadeset godina porlije njegovog slučajnog pronalaska, cijeli privredni život jedva bi se još mogao zamisliti bez celofana, koji je na jednoj strani postao pravim pobornikom moderne higijene u pakovanju i spremanju raznih trgovinskih i životnih namirnica, kao i nezamjenjivim pomoćnikom u poslovnom i dom-

nom životu uopće, dok na drugoj strani naročito u modi, služi i kao obljubljenno ukrasno sredstvo.

Celofan je, kako već i samo njegovo ime kaže, proizvod iz celuloze, a to znači iz drvnih niti, koje igraju važnu ulogu i u proizvodnji papira.

On se mnogo sviđa radi svog blistavila i svoje kristalnojasne prozirnosti, pa nije nikakvo čudo, što kupci daju prednost stvarima, zamotanim u te celulozne listiće, koji robu savršeno čuvaju od prašine, bakterija, vlage i isušivanja.

ZENSKO RUBLJE — VAŽAN DIO ODJEĆE

NuD. Eleganciju žene ne sačinjavaju samo lijepa i dobro skrojena oprava, odabrane cipele i moderan šešir, nego i dobro i ukusno rublje.

Sam materijal mora biti probran, ali zato ne baš skup. Glavno je, da se rublje lijepo prilagodi tijelu i da podigne liniju haljine, a osim toga da se lako i uspješno pere, naročito rublje u bojama, koje prije svega mora biti postojano bojadisano, da se boja ne bi isprala u pranju.

Za rublje se uvijek izdaje onoliko, koliko to prilike pojedinca dopuštaju. Dobro rublje nije međutim nikakav luksus, jer ono ženi u prvom redu pridonosi veselju, a osim toga upotpunjuje i lijep izgled dobro skrojene haljine.

Današnje moderne bluze izgledaju mnogo ljepše na dobro skrojenom rublju, a to vrijedi i za ostale oprave, naročito one, koje se glatko priljubljuju uz tijelo. Rublje u bojama opet je ušlo u modu, ali je pri tom najvažnije, da se kod izbora materijala pripazi na ispravno i trajno bojadisanje, što je danas vrlo lako, budući da je savremena kemija odjevnoj industriji stavila na raspolaganje indantrenake boje, koje uopće ne izbleđuju na suncu i svijetlu, niti se mogu isprati u pranju.

• • • •

NATJECANJE S PRIRODOM

NuD. Kako je poznato, veliko njemačko poduzeće I. G. Farben dobilo je svoje ime po važnim, svjetskopoznatim uspjesima na području proizvodnje umjetnih boja. Usprkos svjetskom ratu 1914./18. i tadašnjoj otimačini patenata nije ono nikada izgubilo svoje vodeće mjesto u svjetskoj proizvodnji boja, pa je imalo odlučnog udjela u svakom važnom napretku novijeg vremena na tom području.

Dokazat će indiga i alizarina pokazuje, što je to poduzeće shvatilo pod natjecanjem kemije s prirodom. Ne radi se namre samo o nasljedovanju prirodnih proizvoda, dakle o umjetnom indigu i sintetičkom alizarinu.

To su bili samo prvi početci, naravno neobično važni, koji su pobudili pažnju svijeta, dok danas tekstilna industrija ima na raspolaganju puno ljepše i daleko postojanije tvari za bojenje u neprispodobivo bogatijem izboru samih nijansa boja. To međutim znači, da je u natjecanju s prirodom pobijedio kemičar.

Iz prirodnih tvari za bojenje ne bi se mogla sastaviti tako raznovrsna skala boja, kako je to moguće na primjer s indanthrenskim bojama. A isto se tako ne bi mogla ni zamisliti današnja neobično velika proizvodnja moderne tekstilne industrije, kad bi se još i danas moralo raditi po onim dugotrajnim metodama, kakve iziskuju prirodne tvari za bojenje.

Postojanost i divni sjaj sintetičkih boja znače za ljude više veselja, duhu trajnost i bolju ekonomičnost, budući da su indanthrenom obojena stvorenja neizmislivo postojana u pogledu svijetla, pranja i vremenskih utjecaja.

300 TURBINA — PREKO 5 MILIJUNA KW

U AEG tvornici turbina, najvećoj i najproduktivnijoj tvornici turbina na svijetu, nalazi se danas u gradnji ništa manje nego kojih 300 turbina s ukupnom pogonskom snagom od preko 5 milijuna kw. Oko četvrtina tih strojeva određena je za izvoz u inozemstvo.

Kako se dakle vidi, planska dobava strojeva sviju vrsta nije u Njemačkoj ni najmanje zapela uslijed rata. Taj ogromni uspjeh moguć je samo dobro oprobanim radnim postupcima i uslijed gradnje prokušanih tipova u uz primjenu prvorazrednog građevnog materijala.

Naša slika prikazuje jednu od prokušanih jednoovojnih AEG-turbina na

istomjerni tlak. Njena izgradnja je inače vrlo jednostavna, a pogonaka sigurnost i ekonomičnost su tako reći nedostižive, kako su to već dokazale bezbrojne izvedbe takvih strojeva.

Uz 3.000 okretaja u minuti postizava ta turbina uz parne prilike od kojih 80 atm. i 500° C snagu od 30.000 kw. Uslijed jednostavne izgradnje i velike pokretnosti, koja je moguća samo kod takvih turbina na jednomjerni tlak, može se taj stroj pokretati u razmjerno kratko vrijeme.

U raznim pogonima ustanovljeno je pokretno vrijeme od svega 10 minuta, uslijed čega ga je moguće upotrebljavati u velikim električnim centralama za javnu dobavu struje i u slučaju iznenađenog preopterećenja.

NOVE ELEKTRIC. LOKOMOTIVE

Njemačke državne željeznice dobio su nove električne lokomotive, koje je konstruirao ing. Krukenberg, koji je 1930. godine konstruirao takozvani »Zepelin na tračnicama«.

Nova električna kola duga su 70 m, široka 2,95 m, a visoka 3,6 m, razvijaju brzinu od 160 km, ali su pri bliskom probnih vožnja na pruzi Berlin-Homburg postigla brzinu od 215 km na sat, što je rekord za vožnja na tračnicama.

Kola imaju Dizel-hidraulički pogon i AEG-Fettinger kolesa za brze vlakove.

U kolima ima 100 mjesta za putnike a teška su zajedno sa motorima i ostalim pogonskim uređajem 121 tonu. Nove električne brzovožne lokomotive njemačkih državnih željeznica pretstavljaju posljednju riječ savremene tehnike i korisno će poslužiti sa snobračaj brzih vlakova.

ZVUČNIK KAO PROPAGANDNO ORUŽJE

Uz glazbu se još jednom tako dobro stupa... Iz zvučnika na Tele-

funkcionim zvučnim kolima ore se zvučnici koračnica, koji prate napredovane njemačke pješadije.

Takva slika mogla se često vidjeti po francuskim cestama za vrijeme njemačke ofenzive.

I ANTENA JE POTREBNA

Nose li se uz frak papuče?! Ne! Nemogućnost takove kombinacije u odijevanju uvidaju zacijelo i oni, koji baš nemaju mnogo ukusa. Ali zašto si onda mnogi ljudi kupuju skupe, luksuzne radioaparate, koje onda sile na prenos raznih emisija, bez prave antene, dakle u najboljem slučaju s bilo kakvim komadićem žice. Zašto se oni tada ljute na taj svakako izvanredan radioaparat koga su lišili sviju mogućnosti ispravnog prenosa, kad on pod takvim okolnostima ne odgovara njihovim željama, jer je prijem sasvim naravno loš zbog raznih smetnja?!

Danas postoje ukusne, tehnički savršene čelične cijevne antene s oklopljenim dovodom, kakve na pr. proizvodi Telefunken.

Baš ekupi prijemnik bez ispravne antene jednako je nemoguć, kao i čovjek, koji bi uz frak obukao papuče...

HRVATSKA PUČKA KNJIZNICA I ČITAONICA U SAMOBORU

Čitajte dne 21. ožujka 1941. u 8 sati na večer u prostorijama Obrtno-radničkog društva, svoju 41. redovitu glavnu godišnju skupštinu.

Prodaje se gnoj

Upitati Livadićeva 14

HRVAT. PLANINARSKO DRUŠTVO podružnica »JAPETIĆ« u Samoboru.

održaje danas u subotu dne 15. ožujka 1941. u 8 sati na večer u planinarskoj prostoriji svoju XVIII. redovitu glavnu godišnju skupštinu sa slijedećim dnevnim redom:

1. Pozdrav predsjednika;
2. Izbor dvojice ovjervitelja zapisnika i dvojice skrutatora;
3. Izvještaj tajnika;
4. Izvještaj tajnika Ski-sekcije;
5. Izvještaj blagajnika;
6. Izvještaj blagajnika Ski-sekcije;
7. Izvještaj nadzornog odbora;
8. Podjeljenje razrješnice;
9. Prijedlozi članova;
10. Izbor upravnog i nadzornog odbora;
11. Izbor izaslanika i zamjenika izaslanika na glavnu godišnju skupštinu društva;
12. Eventualije.

U slučaju da se u određeno vrijeme ne sakupi dovoljan broj članova, održat će se ista pola sata kasnije, bez obzira na broj prisutnih članova.

ODBOR

TON-KINO »S A M O B O R« DONOSI SLIJEDEĆE FILMOVE:

15. o. mj. u pol 9 sati, 16. o. mj. u 5 i 8 sati, 18. o. mj. u pol 9 sati i 19. o. mj. u 5 i 8 sati »DANKO PIŠTA« po romanu Aleksandra Nagymihaly-a Režija: Ladislav Kalmar. Glazba: Danko Pišta. — Glazbeni velesfilm o neumrlom komponisti i slavnom ciganskom primašu Danku Pišti.

Ljubavni doživljaj čovjeka, kojem nije mogla odoljeti ni jedna žena. Pobjeda, karijera i neobičan život jednog neobičnog čovjeka i velikog umjetnika. Film kojega se tako brzo ne zaboravlja. Danko Pišta je film kojem netreba reklame. — Dodite, pa se uvjerite!!!

22. o. mj. u pol 9 sati i 23. o. mj. u 5 i 8 sati, 24. o. mj. u pol 9 sati i 25. o. mj. u 5 i 8 sati prekrasan Alfin glazbeni i pjevački film »TI SI MOJA PJEŠMA« u glavnoj ulozi: Sardy Janos, član peštanske opere.

29. o. mj. u pol 9 sati i 30. o. mj. u 5 i 8 sati »KARUSSELL« u glavnoj ulozi Marika Rökk koja će opet da Vas razvedri i oduševi plesom i pjevanjem u tom filmu.

Uz svaki film šala (Myky, Paja patak i ostali).

Voćke

jabuke, kruške i trešnje stolne vrsti, trogodišnje visoke i polustabla prvorazredna, dobivaju se uz povoljan cijenu iz rasadnika P. Cesara u Samoboru

Prodaje se vinograd

na javnoj dražbi u nedjelju 16 o. mj. u Stražniku (pokraj vinograda g. Babovca) u površini od pol jutra. Upitati kod Alojza Šaflija Starogradska ulica 26.

Ako želite zamjeniti svoj stari radio aparat za **NOVI**, ili ako nemate aparata obratite se na novo otvorenu radio prodaju na struju i baterije s najbolje uvjete Orion radio aparata kod

KNEZIĆ Josip, Podsused

Prodaje se gradilište

u Gizniku, na vrlo lijepom položaju. Cesta sa gornje i donje strane. Adresa u uprav »Samob. Lista«.

Iznajmljuje se stan

u Gajevoj ulici broj 51.

Objava

Javljam cijen. građanstvu i seljaštvu te gg. krojačima i krojačicama da sam otvorio u

Samoboru, trg kralja Tomislava 21 Trgovinu manufakturne, kratke i pletene robe te krojačkog pribora

Veliki izbor. Umjerene cijene, brza i solidna podvorka.

Preporuča se sa štovanjem

Franjo Rubinić

Javna sahrana

Sein rođacima, prijateljima i znanjcima, koji su drugog nam supruga, oca sina i brata

Ivana Grubišić

do posljednjeg počivališta sproveli, odati mu cvijećem okititi, a nama ovoje sudjelstvo izraziti budi ovime naša najdražija Ivalo.

Napose Ivala Obrtno-radničkom društvu Napredak i Bratovštini sv. Filipa i Jakoba, koji su milom nam pomoćniku odali posljednju počast, zatim krojačkoj sekciji, koja mi je darovala 245 Din u mjesto vijenca i ovima onima, koji su me materijalno pomogli.

Ujedno hvalimo liječnika g. dr. Angera, koji je svojom neumornošću u blizini boli drugog nam pomoćnika.

Tagajate supruga
Ivana i sine